

Udkast, 14.3.2006

**HASLØV &
KJÆRSGAARD**

Arkitektfirma I/S
Byplankonsulenter
Arkitekter MAA
Ny Østergade 32
1101 København K

**Slotssøkarreen i Hillerød
Sammenfatning af interview**

Marts 2006

Udarbejdet af Hasløv & Kjærsgaard, Arkitekter MAA.
for Hillerød Kommune

1. Baggrund

Helhedsplan for Slotssøkarreen

Hillerød Kommune har besluttet at igangsætte en planlægning af Slotssøkarreen. For at få inspiration til dette arbejde er der gennemført en række interview, som belyser de mange forskellige interesser, der er knyttet til områdets udviklingsmuligheder. Dette hæfte sammenfatter resultatet af de i alt 17 interview, der er gennemført i løbet af vinteren 2005-6.

Grundlaget for interviewene og hvem der er blevet interviewet, fremgår af det følgende (uddrag af invitationsbrev udsendt til deltagerne). Interviewene er gennemført af Hasløv & Kjærsgaard, som har udarbejdet referat af samtalerne, der er godkendt af deltagerne.

Ved interviewene er det blevet understreget, at der ikke er konkrete planer - endnu, og at de forslag mv., der er kommet i de enkelte interview, skal inspirere det videre arbejde.

Invitation udsendt før interview

Før interviewene blev følgende udsendt til deltagerne:

'Hillerød byråd har besluttet at igangsætte forundersøgelser vedrørende Slotssøkarreen i Hillerød. Forundersøgelserne er indledning til, at byrådet i 2006 vil iværksætte en egentlig planlægning, der skal fastlægge rammerne for de fremtidige udviklingsmuligheder.

For at skabe det bedst mulige grundlag for den kommende planlægning gennemføres der interview med forskellige interessenter jævnfør vedlagte liste. Disse skal bidrage til at skabe et nuanceret billede af de muligheder, udfordringer mv., som skal tages op i den kommende planlægning.

En række af de emner, der kan tages op, kan omfatte:

- Hvordan skal Slotssøkarreen udvikles som en attraktiv del af bymidten i Hillerød?
- Hvordan skal detailhandelen inden for området kunne udvikle sig?
- Hvordan kan området med sin særlige beliggenhed udvikle sig til et område, der åbner for et byliv, der gør området levende og aktivt også uden for butikkernes åbningstider?
- Hvilke bevaringsinteresser er der i området knyttet til helheder, sammenhæng med søen, slottet, enkeltbygninger mv.?
- Skal der åbnes for byggemuligheder i området – og hvad og hvor meget skal der kunne bygges?
- Hvordan skal området udvikles mht. grønne strøg, friarealer, torve, promenader, parkering mv.?
- Hvordan kan området udvikles som en attraktion for turismen i Hillerød knyttet til slot og park?

Men andre spørgsmål kan selvfølgelig tages op.'

Interviewpersoner

Bent Alsbo, Slotsgadeforeningen
Birgit Rømer, Klaverfabrikken
Bjarne Helvig Nielsen, Danske Bank
Bruno Riis-Nielsen, Lokalbanken
Christel Kaaber, butik og værksted i Slotsgade
Finn Jellingsø, formand for HSI
Flemming Beyer, Folkemuseet
Jan Katborg, Petras Hus
Jens Henrik Høyer Olsen, ejer af Slotsgade 14
Kirsten Rasmussen, Seniorrådet
Nazim Irkin, Restaurant Babylon
Ole Mortensen, Handels- og turistchef
(med supplerende bemærkninger fra B.O. Jørgensen)
Slots- og havechef Ole H. Stattau, Slots- og Ejendomsstyrelsen
Phillipp N. Quedens, Andelsboligforeningen Bankbygningen, Torvet 2
Rikke Hagen, Hagenglas
Vinnie Carass, formand for Handicaprådet

2. Resultaterne

Interviewene har givet mange og inspirerende synspunkter på, hvordan området bør udvikles. Det er tydeligt, at Slotssøkarreen er et helt særligt område i Hillerød, og at de parallelle opdrag kan bidrage til en levende debat om bymidtens udvikling.

Stedet

Interviewene fortæller, at Slotssøkarreen er et helt særligt sted. Omdrejningspunktet er Frederiksborg Slot og Slotssøen - et bybillede med et samspil mellem by, slot og park, som næppe har sit lige i Danmark. Det understreges også, at hverken slot eller by er stillestående 'museer', selvom både slotsområdet og denne del af Hillerød bymidte har enestående bevaringskvaliteter.

Slottet gennemgår i disse år en omfattende istandsættelse. Et nyt og spændende perspektiv for Hillerød er overvejelser om en publikumsrettet aktivitetsudvikling i dele af slotsområdet nærmest byen.

Byen er også i en rivende udvikling og har hele det nordlige Sjælland som opland. Igennem årene har der været meget forskellige strategier for, hvordan bymidten skulle udvikles. Interviewene understreger, at Slotssøkarreen har en særlig rolle i forhold til bymidten. Her kan Slotsøkarreen udvikles som et 'sted' i byen, hvor kvalitet, kreativitet og variation skaber særlige oplevelser.

Bymidtens udvikling

Interviewene peger på, at Slotssøkarreen ikke blot skal være det sted, hvor den 'almindelige' detailhandel får lov at udvikle sig. Allerede i dag har Slotsgade en særlig rolle i bymidtens handelsliv, og det er en rolle, som kan forstærkes og udvikles med fokus på funktioner, som hører til i 'kanten' af bymidten med mindre specialbutikker, kunsthåndværk, kreative erhverv, kultur, service mv. Flere sætter spørgsmålstejn ved kon-

torandelen i området. Der bør fastholdes og udvikles boliger i området. Mange peger på, at der skal være boliger, som kan appellere til mange målgrupper (studerende, unge, børnefamilier mv.) og forskellige ejerformer.

Livet i bymidten

Interviewene understreger, at der skal sikres en levende bymidte med mange og forskelligartede aktiviteter året igennem - sommer og vinter. Slotssøkarreen har en helt særlig mulighed for at understøtte et varieret og indholdsrigt liv - her kan der skabes varierede byrum af høj kvalitet. Der er behov for en indsats på mange områder. Hillerød er en stor handelsby, men også et udflugtsmål for lokale, oplandet og for turister. Det er også en stor undervisningsby, som samler mange unge, og det er en by med mange forskellige kultur- og fritidsaktiviteter. Selvom der allerede andre steder omkring Hillerøds bykerne er skabt rammer for forskellige udfoldelsesmuligheder, har Slotssøkarreen muligheder for, at der her kan skabes et særligt liv i bymidten - også uden for butikkernes åbningstider. Det understreges, at bymidten ikke må kvæles af ro og pænhed. Her skal der være rum for liv - selvom det lejlighedsvis kan støje og give gener.

Bymidtens strøg og torvepladser

Livsnerven i bymidten i Hillerød er den langstrakte Slotsgade og dens forlængelse over Torvet til Helsingørgade. Den sydlige del af Slotsgade er den mest aktive del af bymidten. Denne del understøttes både af Slotsarkaderne og den nye butiksbebyggelse - Gallerierne. Men den nordlige del af Slotsgade har en lav intensitet som strøg. Mange peger på, at en hel eller delvis flytning af biltrafikken kunne være en stor kvalitet. Men der er også flere, der peger på det umulige at finde alternativer til en fortsat bilkørsel i Slotsgades nordlige del, uden at andre og afgørende kvaliteter sættes over styr.

Stien langs søen kan udvikles som et levende mødested mellem by og vand. Interviewene giver en lang række konkrete ideer til, hvordan søstien kan forbedres både med grønne områder, inventar, belysning og ikke mindst en række udadvendte, publikumsrettede aktiviteter - cafeer, restauranter, udstillinger, værksteder, et bryggeri, et lille konferencecenter, et særligt medborgerhus mv. Søstien er Hillerøds 'havnefront'.

Gårdene i Slotssøkarreen bliver også fremhævet som et særligt aktiv. Bebyggelsestrukturen er spændende, og disse kvaliteter kan udvikles, hvis den omfattende bilparkering reduceres eller fjernes. Nye publikumsrettede aktiviteter vil kunne forlænges fra Slotsgade ind i bebyggelserne og ned til søen.

Interviewene peger på, at der er vigtige diskussioner knyttet til de fire store pladsdannelser, som markerer Slotsgades forløb. Torvet i syd har et fantastisk sceneri imod søen og slottet og samler nogle af byens prominente bygninger. Men Torvet har endnu ikke fundet sin 'rigtige' anvendelse. Lokalklimaet er her, som flere andre steder i bykernen, et særligt problem, men flere peger på, at 'hjørnerne' ned mod søen engang var attraktive steder for liv og udeservering. Det kunne de blive igen.

Køi's Bugt fremhæves som et lille torv, som både byarkitektonisk og funktionelt kan udvikles. Flere rejser det spændende spørgsmål, om det forholdsvis nye Fisketorv og parkeringspladsen nødvendigvis skal opretholdes, hvis man på anden måde kan sikre en attraktiv forbindelse imellem Slotsgade og Posen og løse de lokale adgangs- og parkeringsforhold på anden måde.

Endelig fremhæves hjørnet ved Slangerupgade og Slotsgade som et upåagtet sted i byen. Mødet mellem turisme og byliv bør her i fokus både mht. at få biltrafik væk fra området og få gjort stedet mere anvendeligt som byrum.

Posen fremhæves som et attraktivt grønt område, som kan blive endnu bedre, men også med mulighed for konflikter fordi et højt aktivitetsniveau kan give problemer i forhold til naboområderne.

Lokalklimaet betydning for bylivet går igen i mange interview. Erfaringerne viser, at vinden mange steder er et stort problem, og at der mangler 'steder' med eftermiddags- og aftensol.

Ny bebyggelse

Interviewene understreger den særlige opgave, der ligger i at fastlægge rammerne for de kommende års udvikling af bebyggelsen i området. Mod Slotsgade skal det langstrakte, buede gadeforløb udvikles med den levende variation af forskellige bebyggelseshøjder og historiske stilarter, og som allerede præger gaden. Det centrale spørgsmål, der meget ivrigt har været diskuteret, er, hvordan den bagvedliggende bebyggelsesstruktur og specielt 'facaden' imod Slotssøen skal udvikles. Mange har peget på behovet for en aftrapning af bebyggelseshøjderne, så der kun åbnes for lavere bebyggelser ned mod søen. Dette både for at undgå en visuel dominans og for at fastholde udsigtskvaliteter fra de eksisterende, høje huse langs Slotsgade. Der har også været synspunkter på, hvordan en ny bebyggelse må fremstå. Der bør ikke skabes en tæt bymæssig front mod søen. En rytme imellem grønne træk og enkeltstående bygninger, der i et tilpasset, lokalt miljø understøtter en promenade langs søen synes mulig.

Den velbevarede historiske struktur med lange, smalle grunde er en udfordring og en mulighed i den fremtidige bebyggelse. Her har der været forskellige synspunkter på, i hvor høj grad ejendomsskel mv. fortsat skal styre opdelingen af området, eller om der skal kunne åbnes for større, sammenhængende løsninger. Mange har peget på, at den nye bebyggelse ikke blot skal blive en historiserende arkitektur. Behovet for en moderne og udtryksfuld arkitektur i området er fremhævet. Der må gerne fremstå markante 'fyrtårne', som markerer byens møde med søen.

Biladgang og parkering

Den nordlige del af Slotsgade fungerer i dag som sivegade, og al parkering er koncentreret i gårdene, på Fisketorvet og Markedspladsen. For de mange kontorvirksomheder i karreen er adgangen til gode parkeringsmuligheder vigtig. Den begrænsede tilgængelighed til offentlige parkeringspladser har for længst styret, hvilke butikker og virksomheder der har interesse for placering i området. En udnyttelse af byggemulighederne i området vil øge presset på parkering og biladgang

endnu mere - det gælder både offentlig og privat service, boliger, kultur mv.

Flere af interviewene peger på, at en forbedring af biladgang og parkering er ønskelig. Enkelte peger på muligheden for at etablere en sivegade på tværs igennem skellene, evt. som en smal, ensporet kørebane med ensrettet trafik igennem området, evt. som en helt eller delvist nedgravet løsning. Det kan give mulighed for en aflastning af Slotsgade. Flere peger på, at den rigtige udvikling vil være at satse på parkering i konstruktion, i underetager eller i særligt parkeringshus fx på Markedspladsen. Andre placeringer er også mulige. Flere peger på, at Slotsgade bør ses i sammenhæng med en fredeliggørelse af det videre forløb langs Slotssøen, så biltrafikken også her reduceres.

Initiativ

Området er præget af mange private ejendomme. De offentligt ejede arealer er få og koncentreret omkring Posen / Fisketorvet og den smalle bræmme, der blev erhvervet, da Slotssøstien blev etableret. Flere interview har understreget behovet for et tæt samarbejde imellem kommune og grundejere i området for at sikre den nødvendige udvikling. Ikke alene skal plangrundlaget udvikles. Området skal sikres udadvendte, offentligt tilgængelige funktioner. En kvalitetspræget udvikling af grønne områder, attraktive byrum, stor variation i anvendelse, kvalitet i byinventar, belysning, grænsefladen mellem by og sø mv. understreges som mål for en særlig kommunal indsats.

Dan B. Hasløv

Koncentrat af samtale med Bent Alsbo, Slotsgadeforeningen

En udvikling af Slotsgadeområdet skal forholde sig til det enestående naboskab til slottet og søen. Men der er flere udfordringer i området:

- At skabe liv selvom bymidten og forretningslivet har andre vækstområder.
- Stedet har ikke aftensol.
- Tilgængelighed i form af parkering, direkte kørselsadgang, varetilkørsel mv. – selvom det ligger direkte ud til gågaden.

Den grundstruktur, der er i området, er præget af de ældre og relativt smalle ejendomme, som giver bindinger. De er også en væsentlig del af det særlige miljø, der er på stedet knyttet til eksisterende bygninger, gårde mv.

En stor samlet løsning er der desværre næppe grundlag for. En vision kunne være at åbne området med større, udadvendte, publikumsrettede funktioner. Kunstmuseum har tidligere været diskuteret. Det kunne skabe fokus på søen og sammenhængen til bymidten. En vision for området skal beskrive, hvordan det kan skifte fra at være en tilfældig, uafsluttet bagside, hvad enten det er huse eller tilfældige haver og parkeringsarealer, til at blive et spændende og oplevelsesrigt sted, hvor der skabes kontakter imellem Slotsgade, spændende gårdmiljøer, nye åbninger imod vandet og et promenadeforløb langs vandet.

Selvom det givetvis bliver en stor økonomisk udfordring at gøre det interessant for dem at etablere sig i området, vil et intensivt café-, restaurations- og kunsthåndværkermiljø, specialbutikker mv. klæde området. På den måde kan bymidten få et mere spændende og indholdsrigt miljø, som kan rettes mod mange målgrupper – også turisterne (selvom hovedparten af disse er svære at få fat i pga. den entydige fokusering på slottet).

De nye planer må åbne for mere aktive underetager kombineret med gårdmiljøer og facader imod søen og gårdrum. Selvom den historiske struktur kan være en inspirationskilde, bør arkitekturen ikke afspejle et tilbageblik. Det må gerne være et område præget af moderne og eksperimenterende arkitektur. Der vil givetvis blive debat om højder og struktur, hvor meget nye bygninger må 'skygge' for de eksisterende huse i karreen. Der skal i området skabes arkitektoniske og funktionelle 'fyrtårne' for byen.

Slotsgades nordlige del er et yderområde i den intensive bykerne. Erfaringen er her, at en fornyelse med nye typer af butikker og publikumsrettede funktioner ser ud til at være godt i gang.

En udvikling af et moderne og udadvendt café- og restaurationsmiljø, som kan appellere til brede målgrupper både fra byen og oplandet, er givetvis svær, men en særlig indsats bør gøres. Det er også vigtigt at overveje utraditionelle virkemidler, fx kan man arbejde med kanaler, frilagte vandløb osv., som skaber forbindelse til søen, og som kan skabe nye stemninger, som pirrer til nysgerrighed og promenade i området.

Den oprindelige bebyggelsesstruktur giver både bindinger og muligheder. Tiden er måske ved at være moden til at der kan skabes fælles løsninger, hvor der tænkes på tværs af skellene. Der har været megen diskussion, om

der skal skabes en tværgående sivetrafik i området, som kan bruges både til egen parkering og til gæster og til varetransport, eller om man i højere grad skal arbejde med et helt bilfrit område, evt. kombineret med et eller flere fælles parkeringsanlæg i området.

Det er vigtigt med en samlet løsning af høj kvalitet frem for prioritering af kørsel og parkering i området.

Slotsgade er belastet, men en anden planlægning af varetransport kan løse mange problemer (der har tidligere været forslag fremme om dette). Korte afstande til forsyningslommer og P-huse findes og kan udbygges - evt. i forbindelse med udbygning af markedspladsen.

Nuværende lokalplan tillader ikke facader og indgang fra gårde og P-arealer - dette er en forudsætning for at trække liv bag Slotsgade.

Det er væsentligt, at der planlægges eller afsættes plads til et fyrtårn / markant byggeri mod vandet og slottet (Aalborg Musikhus som et eksempel).

Der er i området samlet set betydelige muligheder for nybyggeri, som med den rigtige struktur og helhedsplan kan realiseres i større eller mindre enheder.

Planerne bør respektere 'Posen' som det fredelige og attraktive grønne åndehul i byen, men Fisketorvets manglende evne til at binde sø og by sammen bør helt klart tages op.

Koncentrat af samtale med Birgit Rømer, Klaverfabrikken

Slotssøkarreen skal ses i sammenhæng med, at bymidten skal udvikles som et attraktivt sted at bo, fordi det vil trække mange flere mennesker ind i byens rum i hverdagen og være med til at skabe et trygt, hyggeligt og levende sted, som åbner både for handelsliv og kulturliv.

Det i dag mange steder døde og svært tilgængelige steder skal blive et mere aktivt sted i byen. På sigt bør kontorandelen reduceres. Butikker-nes andel bør ikke øges, men indpasningen af boliger, særlige udviklingsmiljøer og så rammer for kunstnere, kulturaktiviteter mv. bør komme i fokus. De begivenheder, der er i byen, kan netop med udgangspunkt i Slotssøkarreen få nogle spændende og interessante vinkler.

Erfaringen med området hidtil er, at der er store udfordringer, man skal forholde sig realistisk til. Det ene er, at området generelt ligger på skyggesiden af byen, hvilket betyder rigtig meget for brugen af området i de sene eftermiddage og om aftenen. Selvom store dele af området er tæt tilplantet, er de to vigtige pladselementer i området svære at bruge. Torvet, hvor flot det end er beliggende, er pga. sin stejle hældning og fordi det er så vindomsust et rigtig svært sted at udvikle og fastholde aktiviteter. Fisketorvet er – selvom det ligger lidt mere beskyttet – også vindomsust og er i øvrigt et sted i byen, hvor erfaringen er, at det er svært at holde på folk, når der laves arrangementer. En vigtig del af en kommende udvikling er derfor at skabe 'steder', som kan virke som magneter på folk, når de skal ind til Hillerød. Slingerupvejs udmunding ved Slotssøen har mange sådanne kvaliteter. Kombinationen af det fine glaspusterværksted, cafeen, de mange turister, udsigten og stien langs Slotssøen har udviklet stedet til et rigtigt 'sted' i byen.

I forhold til kulturlivet har området nogle gode udviklingsmuligheder, der føjer sig fint til de andre initiativer, der er i kulturlivet i byen. Den ene mulighed er at åbne for arbejdende værksteder med inspiration fra glaspusterværkstedet som et synligt aktiv langs promenaden ved søen. Trampedach museet i en af gårdene er et fint eksempel på at gallerier også kan indpasses, og et billedværksted for børn kunne også indgå i området. Forhåbentlig kan man i området udvikle en eller anden differentieret leje, som gør det realistisk, selvom det sikkert bliver et 'dyrt' sted i byen, at fastholde kunstnere i området. Det kunne ske i underetager i gårdene eller i pavilloner ned mod søen. Det kan også være interessant om i området kunne udvikle iværksættermiljøer. Kommunen har taget initiativ til egentlige iværksætterhuse andre steder, men måske vil der komme så meget fokus på bymidtens muligheder og kvaliteter, at der kan skabes små iværksættermiljøer i Slotssø området, som får reklamefolk, arkitekter, designere mv. til området.

Det er samtidig vigtigt, at de nye boliger på en eller anden måde sikres som hjemadresse, så de ikke kommer til at stå tomme som attraktivt beliggende sommerhuse, som ikke skaber liv i bydelen.

I forbindelse med promenaden langs søen kunne udviklingen af et slotsbad være et fint element. Det er ikke noget stort badeanlæg, men et lille kursted kombineret evt. med en sauna.

'Posen' er dejlig som den er, selvom det er ærgerligt, at det periodevis udvikler sig som et drikkested for de unge. Det bør overvejes at supple-

re med grillsteder og sammen med torvet at udvikle stedet som hjemsted for begivenheder af den ene eller anden art. Selvom der ikke er nogen umiddelbar løsning på det, kan 'Posen' udvikles til et 'sted' i byen, hvad det ikke i tilstrækkeligt omfang er i dag.

Torvet har måske på trods af sin vindomsuste placering nogle særlige muligheder. Den gamle biograf, der i dag bruges af et køkkenfirma, er et smukt hus i udsigten, og hvis der var mulighed for det, kunne det være et fantastisk sted at udvikle en torvehal med svensk inspiration, som kan bruges både af kunstnere, gårdbutikker, byens mange genbrugsbutikker osv. Evt. kan et torvemiljø her udvikle sig i sammenhæng med en udvikling af gårdene ned mod søen nord for torvet. Her er der i hvert fald læ.

Turen rundt om søen er der også muligheder for at gøre endnu mere attraktiv. Det er en udvikling, der kan støtte attraktionsværdien også i Slotssøkarreen. Oplagt er det at udvikle en friluftscene ved foden af Jægerbakken og en udvikling af 'gardenliving' arrangement i Slotshaven kan også skabe fokus på området.

Søen er et aktiv allerede pga. udsigtskvaliteterne og bådruen. Dragebådssejladser fungerer også godt i området, men det maritime element bør kunne udvikles endnu mere. Man kunne måske tænke sig en bådudlejning med kopier af renæssancens bådtyper, som kongen sikkert tidligere har ladet sig transportere rundt på søen i.

En netcafé for unge kunne også være en attraktion et sted i området.

Pavillonerne og markedshallen kan forhåbentlig også blive et udstillingssted for de nye spændende initiativer, der er i byen med lejlighedsvis præsentation af ølbryggerne og vinbøndernes nye aktiviteter. Man kunne drømme om et rigtigt minibryggeri et eller andet sted i fronten ned mod vandet og efter samme model et lille vinhus.

Koncentrat af samtale med Bjarne Helvig Nielsen, Danske Bank

Banken har koncentreret en række regionale og lokale funktioner i sit nuværende bygningskompleks. I bygningerne er finanscentret og regionscentret for Nord- og Vestsjælland lokaliseret med lokaler i stueplan for banken og Home og lokaler for øvrige funktioner oppe i huset. Dette omfatter bl.a. også Danica.

Der er igangværende overvejelser om etablering af et nyt finanshus i Hillerød, hvor kontordelen af de nuværende aktiviteter flyttes til et mere egnet hus, mens bank og Home bliver i stueetagen. Planerne er ikke fastlagt endeligt og drøftes fortsat med kommunen.

Ejendommen har sin facadebebyggelse mod Slotsgade, en mellembebyggelse, og ned mod søen et stort, uudnyttet areal, hvor der er åbnet for en diskussion af fremtidige anvendelser.

Bankens planer betyder først og fremmest, at den store og centralt beliggende ejendom kan komme til diskussion tidligt i udviklingsforløbet og åbne for en udvikling af ny bebyggelse. Der skal tages stilling til en række af de centrale udviklingsspørgsmål i området - adgangsforhold, parkering, anvendelse mv.

Banken ser både fordele og ulemper i den nuværende placering. Den centrale beliggenhed er vigtig for banken, selvom bygningen ikke fremstår som et markant 'domicil'. Det har kvaliteter ved at ligge direkte ud til den publikumsintensive del af gågadesystemet. Til gengæld mangler biltilgængelighed og parkeringskapacitet.

Udvikling af gågadesystemet i Hillerød er en fin kvalitet, der understreger den attraktive strøgplacering, men en forbedring af adgangen for biler er helt klart en udfordring, der bør tages op i de kommende planer.

Banken vil med stor interesse følge den kommende planlægning og lade sig inspirere af de udviklingsmuligheder, der beskrives.

Det er åbent, hvordan en kommende udvikling skal tilrettelægges - om banken vil frasælge ejendommen og fortsætte som lejer i stueetagen eller aktivt vil gå ind i en udvikling af ejendommen.

Koncentrat af samtale med Lajla Janssen, BR Legetøj, Slotsgade

BR Legetøj har to butikker i Hillerød, en butik i Slotsgade og en i Slotsarkaderne. Butikken i Slotsgade ligger i et gammelt hus, som selvfølgelig rummer mange praktiske problemer, men man er glad for placeringen i bymidten. BR Legetøj bor til leje i ejendommen. Det er ikke i denne afdeling, at impuls køberne, der kommer med bil og skal handle i en enkelt butik, finder ind. Her er det tydeligvis gæster, som er på tur i bymidten, og hvor parkeringen tæt på butikken ikke er så afgørende.

Placeringen af butikken er altså god midt på den travleste del af gågaden. Selvom byggeriet af Gallerierne i en periode har påvirket antallet af besøgende, vil det nye byggeri, når det står færdigt, yderligere styrke den gode placering.

Gågaden er en stor kvalitet med et par minusser. Dele af belægningen er for ujævn. Butikken hører fra mange ældre kunder, at belægningen kan være ubehagelig at gå på. Træet lige ud for butikken er også en speciel nabo, som man gerne havde været foruden. Den valgte træsort 'sveder' rigtig meget, og det er generende for de udendørs udstillinger af varer. De mange blade fra træet, der blæser ind i butikken, havde man også gerne været fri for.

Butikken råder over adgang til egen parkering i gården, men den er ikke åben for kunderne. Til gengæld har butikken store problemer med sin varetilkørsel. De kørselsrestriktioner, der er i gågaden, giver meget uhensigtsmæssig mulighed for levering af varer med lastbiler, hvor det er svært at finde steder at holde. Her bør der helt klart gennemføres forbedringer i de kommende år.

Butikken får i det daglige ganske mange bemærkninger fra kunderne om parkeringsforholdene i byen. Der er kritik af den betalte parkering, og der er også mange, der savner parkeringspladserne på torvet. Parkeringshuset bag politistationen bruges, og der er næppe tvivl om, at når bebyggelsen i Gallerierne er afsluttet, vil det også forbedre forholdene for denne del af Slotsgade.

Selvom BR Legetøj er glad for placeringen, kan der også peges på forbedringer. Der måtte meget gerne komme mere gang i livet på Torvet både til hverdag og mht. begivenheder. Specielt arrangementet 'Sommernight' har udviklet sig rigtig godt, men også andre arrangementer - samba mv. - trækker meget hyggeliv med ind til bymidten, som detailhandelen i et vist omfang nyder godt af. Den nye restauration på torvet har også tydeligvis trukket både et aktivt torveliv og en fin stemning med sig.

Butikken har selv fornøjelse af sit gårdmiljø og bruger det i forbindelse med nogle af sine kundearrangementer, bl.a. tøndeslagning og til demonstration af legetøj. Tidligere var der i nabobutikken vinsalg, og det gav også anledning til hyggelige arrangementer med prøvesmagning og andet, bl.a. i forbindelse med Sommernight-arrangementet. Men der er ikke derudover planer om yderligere aktivering og udvikling af gården. Også galleriet i baghuset er med til at skabe stemning i gården. Haven er helt aflukket og bruges hverken som gennemgang eller som frokosthave. Naboskabet til søen er ikke noget, butikken direkte bruger,

men man bemærker, at mange af kunderne tydeligvis har en tur ned til søen som en del af deres indkøbs- og bytur.

Butikkens facade imod gågaden er igennem årene blevet lidt mere af-dæmpet i sin farvesætning, men der er ikke planer om ændringer eller justeringer i forhold til det i dag helt skjulte gamle hus.

Koncentrat af samtale med Bruno Riis-Nielsen, Lokalbanken

For banken er placeringen i Slotsgade en vigtig understregning af det lokale tilhørsforhold, som både afvejer synlighed, tilknytningen til Hillerøds særlige bymiljø og nærheden til den travle del af Slotsgade. Banken har sine aktiviteter samlet her, og man ønsker at blive på lokaliteten. Der har været overvejelser om en hel eller delvis flytning af bankens forskellige aktiviteter, men nu er der ønske om at gennemføre en udbygning af kontorfaciliteterne på den nuværende adresse. Men der er yderligere byggemuligheder ned mod søen.

For banken er placeringen i Slotsgade som beskrevet en afbalancering af flere hensyn. Det er vigtigt at understrege, at tilgængeligheden i de kommende planer ikke må reduceres, dvs. at den fortsatte indpasning af biltilgængelighed og parkering er overordentlig vigtig. For flere af bankens kunder er denne balance vigtig.

Området ned mod søen er hverken hos banken eller de andre langs Slotsgade brugt i tilstrækkeligt omfang. Der skal gøres en særlig indsats for at gøre 'ansigtet' mod Slotssøen mere interessant. Det gælder alle ugens dage både i forretningstiden og i weekenderne og også om natten, fordi dele af området er blevet samlingssted for unge med øldrikkeri mv.

Konkret kunne banken pege på, at de fremtidige byggemuligheder aftrappes ned mod søen, så der arbejdes med begrænsede bygningshøjder på 2-3 etager, gerne med et meget stramt styret byggeri. Indpasning af boligbyggeri i de øvre etager vil være en indlysende mulighed. Der skal skabes et alternativ til den ensidige facadeorientering mod Slotsgade, som for de fleste ejendomme fremstår pæn, men med meget forsømte og lidet attraktive bebyggelser bagud mod søen.

Der synes også at være gode muligheder for en dialog med grundejerne for at finde måder, hvorpå de grønne områder mod søen kan gøres bredere og mere attraktive i en kommende detailplanlægning.

Balanceringen af udviklingen i Slotsgade skal ses i sammenhæng med hele det samlede gågadesystem, dvs. også Helsingørgade. Byen har givetvis meget store udfordringer i at sikre liv i hele det lange gågadeforløb. En aktivering af den nordlige del af Slotsgade må ses i sammenhæng med, at også Helsingørgade kan fastholdes som en livlig og aktiv del af gågadeforløbet. Det peger på, at der bør gøres en særlig indsats omkring Torvet, som skal gøres mere attraktivt. Det har fået en smuk og kvalitetspræget færdiggørelse, men lider stadig af at det er overordentlig svært at bruge. Det er vindomsust. En udvikling, der kan styrke det sociale liv knyttet til livet i byen, vil kunne støtte hele bymidten. Især bør der sættes fokus på børn og unge – se senere.

Fisketorvet / 'Posen' er der også behov for at se grundigt på. Posen er et attraktivt område, men i mange af døgnets timer er det for øde og i for høj grad et samlingssted for unges øldrikkeri. Fisketorvet bør også vurderes. Naboskabet til to banker er ikke det, der skaber det mest livlige torverum, og selv om der ikke umiddelbart kan peges på løsningsmuligheder, kunne man godt overveje en virkelig nytænkning for dette torvs funktion.

Som inspiration til hvad der kan lade sig gøre ud mod Slotssøen skal man ikke lade sig begrænse af de mange nye initiativer, der er taget til udvikling af kulturelle, fritidsmæssige ting i Hillerød i de senere år og som har fundet andre placeringer i byen. Der er sandsynligvis stadig ting, der kan sættes på ønskesedlen og placeres mod søen, fx udstillingsfaciliteter, kulturfunktioner, gallerier o.l. En helt særlig og spændende udfordring kunne være at udvikle området, så der også bliver tilbud til de unge inspireret af at Hillerød allerede er og i stigende bliver et uddannelsesområde, som tiltrækker ganske mange unge. Et bymiljø med perspektiver for de unge, evt. med kollegieboliger, særlige tilbud til de unge, lejlighedsvis musik, cafémiljøer kunne måske udvikles mod søen.

I byens udvikling er samspillet med slottet et potentiale, som til stadighed må diskuteres. En af de vigtige problemstillinger er at finde en bedre måde at introducere gæsterne på slottet til byen, dvs. få skabt en lille gåtur fra busafsætningspladsen og til slottet, som præsenterer byen bedre end Slangerupgade gør i dag.

Tilgængeligheden til området kan måske også udvikles i de kommende planer. Der må gerne sættes nogle ambitiøse mål for hvad der kan ske på dette felt. Der bør opretholdes en vis kørende trafik i Slotsgade eller mulighed for en samordning af tilkørslen til parcellerne ned mod Slotsøen, evt. kombineret med helt eller delvis nedgravede løsninger, der sammenbinder adgangene til disse ejendomme.

Koncentrat af samtale med Christel Kaaber

Christel Kaaber driver værksted og butik i Slotsgade og er glad for placeringen. Der er forholdsvis dyre lejeniveauer, men den gamle bebyggelsesstruktur med mange små ejendomme og lejemål har været med til at fastholde et sjovt og spændende sted i bymidten med flere specialbutikker, værksteder o.l. Placeringen direkte ud til byens hovedstrøg er en kvalitet. Virksomheden savner ikke umiddelbart bedre biltilgængelighed, parkeringsplads mv. Det vigtige er tilknytningen til de mange strøggæster, som bruger gaden. Nogle kunder reagerer dog på parkeringsafgifterne.

Den fremtidige udvikling i Slotsgade må meget gerne understrege og udvikle strøgfunktionen. Det vil være synd, hvis der åbnes for etablering af store butiksenheder i området. Tværtimod vil det være fint, om den særlige bebyggelsesstruktur med et stort udbud af små enheder kan medvirke til at fastholde et levende og sjovt miljø i gaden.

CK ser en stor udfordring i, at det kommende udviklingsforløb åbner for kreative mennesker, så området ikke bare underlægges en alt for velkendt og kedelig standardiseret butiksudvikling. Her må kommunen gøre en helt særlig indsats gennem styring og vejledning - noget som måske er lykkedes i andre danske bykerner, og som kan fastholde og udvikle et varieret og spændende liv i bymidten.

Strukturen i den kommende udvikling må meget gerne sikre et grønt og levende bebyggelsespræg. Helt særlige kvalitetskrav må der stilles ned mod Slotssøen. Der er ikke brug for en massiv og omfattende bebyggelse, der virker anmassende i forhold til Slotssøen. Der må derfor ikke bygges for tæt eller for højt. Måske kan området fungere med max. 2 etager, evt. med enkelte dele i større højde (max. 3 etager).

Den struktur og arkitektur, der skal præge området, bør ikke være tilbagevendende og historiserende. Tværtimod er der brug for at få skabt nogle arkitektoniske manifestationer, som fører til 'steder', som i sig selv skaber fokus på at bruge området. Der skal bogstaveligt ske en synliggørelse af Hillerød i forhold til omgivelserne. Det kan ikke understreges nok, at det arkitektoniske idégrundlag skal væk fra den forudsigelighed, som alt for ofte præger dagens nybyggeri. I den konkurrence, der tænkes gennemført, er det vigtigt, at der inviteres arkitekter, som vil afprøve nye muligheder frem for at lave det forudsigelige og sikre.

Men hvilke anvendelser skal ind i området? Det skal være et blandet område. En større butiksudbygning er ikke ønskelig. Der må indpasses elementer med kulturelt og socialt indhold, og som både rummer spændende funktioner i bygninger og attraktive udearealer og opholdssteder. Et kollegium og / eller ungdomsboliger kunne fint indpasses i området og understøtte Hillerøds stærke profil som uddannelsesby. Der kan arbejdes med enkle, men inspirerende fysiske rammer, som kan tiltrække kunstnere og andre spændende eksistenser, som vil tilføre området liv, kulturelle aktiviteter, spisesteder mv. Det må ikke blive for koncentreret og fokuseret, så fungerer det heller ikke, men stor variationsrigdom bør være et mål i sig selv.

Biladgangen til området kommer givetvis til diskussion. En af de store udfordringer bliver, om der kan gennemføres fælles løsninger med en

eller anden form for parkeringshus for at undgå, at baggårdene i endnu større omfang blot omdannes til ørkesløse parkeringsarealer.

Ud over at bygge sjovt og spændende og tilføre området noget nyt, kunne man også overveje, om der er baggrund for et lille konferencested ned mod Slotssøen, som kan skabe en ny attraktion ved søen.

Der bør også ske en revurdering af torvepladserne i byen og deres nære omgivelser. Den store køkkenbutik ved torvet har en helt enestående placering, som man godt kunne ønske sig åbnet for andre anvendelser af en mere udadvendt karakter. Fisketorvet kunne det også være ønskeligt at gøre noget ved, så det i højere grad bliver et sted, der er interessant at være og opholde sig. Her er der behov for, at naboernes stueetager bliver mere udadvendte i deres karakter og med mulighed for servering. De nuværende parkeringsarealer er helt uden attraktion.

Koncentrat af samtale med Finn Jellingsø, formand for HSI

I dag er idrættens kontakt med området omkring Slotssøkarreen meget begrænset. Der er to løb rundt om Slotssøen. De har været gennemført i de seneste 5-6 år af to forskellige foreninger. Der deltager i de to arrangementer hhv. 600 / 300 løbere. Start og mål ligger på Posen, og løbene er en god lokal tradition, som forhåbentlig kan fortsættes.

Det er ikke indtrykket, at turen rundt om søen i øvrigt bruges meget af organiserede kondiløbere. Det er ikke fordi turen ikke er attraktiv nok, men foreningernes udgangspunkter ligger andre steder i Hillerød, hvor der også er gode og attraktive muligheder for at løbe. Derimod bruges turen rundt om søen en hel del (men der er ikke fornemmelse af størrelsesordenen) af individuelle joggere og af stavgængere. Det er i øvrigt en fin ting, at turen rundt om søen også er mulig for cyklister.

Der har ikke hidtil i idrætsforeningen været nogen overvejelser om friluftslivets muligheder i bymidten, som man andre steder i højere grad ser det begynder at 'indtage' de bynære områder. Men det er måske en spændende diskussion, der tages op i de kommende år.

Aktiviteter knyttet til søen er en udviklingsmulighed, som bør tages op. Erfaringen viser, at det er muligt at åbne for forskellige arrangementer, der lejlighedsvis inddrager søen, fx stævner, opvisninger mv. Mulighederne for en mere fast rekreativ anvendelse af søen var måske også værd at prøve af, fx til optimistjoller.

Den dragebådsfestival, der har været afholdt nogle gange, har været et fint arrangement, som blev gennemført som en firmakonkurrence. Den kunne måske også udvikles mere. Kaproninger og maritime begivenheder kunne måske også som lejlighedsvis arrangementer inddrage søen. Banelængder og andet er ikke vurderet nærmere, og det er vigtigt, at begivenhederne kan ses fra land tæt på. Det kunne også være værd at prøve, om det var muligt at få lov til aktiviteter på søen som fx optimistjollesejlad (gerne permanent), kajakroning, bådudlejning o.l. Men grundlæggende skal man være opmærksom på, at flere af disse muligheder findes andre steder i Hillerøds nære opland.

Et badeliv i tilknytning til søen vil givetvis ligge langt ude i fremtiden. Det er både en udfordring med den fornødne vandkvalitet, og at få lov til at etablere faciliteter, der gør det attraktivt. Og så er det en tradition i Hillerød området, at man tager til nordkysten. Søbad findes allerede i Esrum Sø.

Det kan altså ikke udelukkes, at idrætten ad åre kunne få større fokus på området ved søen, selvom der måske ikke er umiddelbare muligheder for det lige nu. Vigtigt er det derfor at arbejde videre med en åbning af området imellem Slotssøgadebebyggelsen og søen. De næsten jungleagtigt lukkede haver må kunne ændres til noget åbent og mere udadvendt. Skal der indpasses idræt på en eller anden måde, må det også undgås, at det bliver for eksklusivt og dermed for dyrt, så det er realistisk muligt at drive foreningsaktiviteter fra området. Boliger i området vil skabe fokus, også på friluftslivets muligheder. En åbning mod søen over for Slotsarkaderne vil være fin.

Koncentrat af samtale med Flemming Beyer, Folkemuseet

Slotsgade har en helt særlig placering i Hillerøds historie, som det vil være spændende at afspejle i den videre udvikling af området. Området har til stadighed været i forandring, og det lange udviklingsforløb afspejler i dag en bebygget struktur og en bebyggelseskarakter, som ikke uden grundige overvejelser bør ændres væsentligt.

Udfordringen er at fastholde fortælleverdier i området, som primært er knyttet til gadeforløb og de lange, smalle grundstykker ned mod søen med forhuse vendt imod Slotsgade og aftrappede side- og baghuse med afsluttende haver mod vandet. Det er en vigtig del af det kulturhistoriske og arkitektoniske billede, at byen i sin udvikling aldrig har valgt at etablere en facade eller høj udnyttelse imod søen (som fx byfronten langs de københavnske søer, som overalt nu står med tæt bebyggede 5-7 etages huse). Slotssøen har ikke en tæt 'havnefront'.

Området har undergået store forandringer gennem tiderne. Den side af Slotsgade, der vender mod søen, blev meget tidligt bebygget med en åben struktur, der efterhånden er blevet tættere. Haverne ned mod vandet skifter karakter. Oprindeligt har billedet sandsynligvis været nyttehaver, 'kålhaver', hvorfra grøntsagerne er indgået i den daglige husholdning. I 1800-tallets midte ændrede området karakter knyttet til den nye friluftskultur, der meldte sig. Haverne blev udviklet som prydhaver, der blev bygget små havehuse / lysthuse ned mod søen. På ældre illustrationer kan man se, hvordan mange etablerede en lille bådebro og havde en jolle til ture på søen.

Der er ikke mange gamle huse i karreen pga. to store bybrande, men der er dog enkelte huse, som har en høj bevaringsværdi.

Siden mod Slotssøen er også forandret i takt med, at torvehandelen i Hillerød har flyttet plads. Et tidligt marked udviklede sig på åbne arealer og på gadearealet ud for Møllestræde, og blev først sent i byens historie, i 1830'erne, flyttet til det nuværende torv. Langs Slangerupgade udviklede der sig i midten af 1800-tallet et kvægmarked, og fiskerne - primært fra Øresundsområdet - brugte det tidligere torveområde i Slotsgade / Møllestræde som deres torveplads. Det er karakteristisk for strukturen, at byen helt frem til 1800-tallet mere eller mindre sluttede ved det område, hvor 'Posen' ligger i dag. Som nævnt blev fronten ned mod søen bebygget, men områderne mod vest lå længe åbne. På Markedspladsen er der i en periode et forsøg på at skabe en industriel udvikling med saltpeter- / krudtfremstilling baseret på den store gødningsproduktion fra hesteholdet på slottet. Det betyder, at bebyggelsen på vestsiden af Slotsgade er af nyere dato og med få huse af høj bevaringsværdi.

Fisketorvet er en ny pladsdannelse, der blev skabt i 1960'erne.

Slotssøen har også en særlig baggrund. Den er opstemmet af dæmningen ved Slotskroen. Grundlaget for søen var renæssancetidens ønske om at skabe vandborgen omgivet af en stor, åben vandflade, hvor opstemningen ændrede tidligere eng- og mosearealer til et stort vandspejl. En vandmølle blev lagt ind i dæmningen, men vandressourcerne har sandsynligvis været for små (som det også i dag kan være svært at fastholde vandstanden i søen). Andre anvendelser af søen har været

begrænsede. Kilderne fortæller, at den ikke har været brugt til fiskeopdræt, det er foregået i særlige damme i kanten af søen. Den er givetvis tidligt blevet præget af, at den fungerede som byens kloak med udløb også fra slottet. Da badelivet begyndte at melde sig, var det andre steder i byen, det foregik. Mest i Teglgårdssøen. Den første udflugtsbåd synes at dukke op i starten af 1900-tallet.

En fremtidig udnyttelse af området bør søge at respektere den helt enestående bebyggede struktur, der er velbevaret i området, og at der ikke er en egentlig bymæssig facade ud mod søen. Havekarakteren må gerne fastholdes, men den nuværende tætte, næsten skovagtige tilgroning er måske ikke afgørende at bevare. Tidligere tiders mere åbne karakter kan der måske arbejdes med. Bebyggelserne bør ikke være for høje. De aftrappede bebyggelser er en vigtig del af den bebyggede struktur. Man skal være opmærksom på, at der stadig er fjernvirkninger i byen af slottet, hvor byprofilen også har en betydning. Her kan høje bebyggelser afgørende forringe byens karakter.

Adgangsforholdene vil givetvis blive et stort problem at løse - primært biladgangen. Der bør ikke arbejdes med et gennemgående vejudlæg på tværs af de bebyggede strukturer. Det vil både skalamæssigt og historisk ødelægge strukturen.

For turismen og for lokalbefolkningens brug af området er den lidet attraktive bagside en barriere. Med respekt for den historiske struktur kan området udvikles til en ny kvalitet. Det er et reelt problem, at byen set i forhold til turismen ikke kan 'lokke folk indenfor'. Byen signalerer ikke - selvom der er sket mange forbedringer gennem de senere år - en kvalitet, som tiltrækker. Det aktuelle projekt fokuserer på Slotsgade, men forløbet fra Slangerupgade og frem til Frederiksværkgade er i virkeligheden mindst lige så vigtigt at tænke en kvalitativ udvikling for, hvis man vil skabe den størst mulige attraktion i samspillet mellem by og slot.

Koncentrat af samtale med Jan Katborg, Petras Hus

Udgangspunktet for samtalen er den brug, som især de unge gør af området. Det er 'Posen', der er fokus på. Her er der sommeren igennem arrangementer, som trækker mange unge til området. Der er et lille velfungerende udendørs spillested med gode toiletforhold, tekniske faciliteter og naboforhold. Stedet fungerer med en afvejning af hvornår arrangementer skal slutte om aftenen, hvor højt der må spilles mv. Det er et stort ønske, at Posen kan få lov til at udvikle sig omkring bl.a. denne aktivitet.

Men der er heller ingen tvivl om, at Posen i nogle sammenhænge er en belastning for sine omgivelser. Området bruges til spontane SMS-inviterede arrangementer. Stedet lider under, at ungdomskulturen for tiden kan være præget af alkoholforbrug og mindre heldig adfærd. Der er helt klart brug for at nytænke de unges muligheder i området. Der er brug for et 'hænge ud sted' i konstruktive og regulerede rammer, uden at det skal have et egentligt institutionspræg.

HUC ved stationen har ikke tilstrækkelig kapacitet, og det vil være ønskeligt om der kan udvikles et samlingssted for de unge fx i nærheden af Posen. Det skal ikke være specielt stort. Det bør rumme samlingslokaler, øvelokaler for unge musikere, attraktive udearealer mv. Som samlingssted ville det også kunne stå til rådighed for andre aldersgrupper sikret igennem en fornuftig drift.

Selvom der flere steder i Hillerød tages initiativer til at skabe samlingssteder, vurderes det, at et behov. 'Stedet' ved Posen kan meget vel få en fin udviklingsmulighed, som fokuserer på samvær og hygge, udendørsliv og en række aktivitetsmuligheder, som netop placeringen midt i bykernen åbner for. Der vil være mulighed for et vist opsyn. Ud over øvelokaler kunne der tænkes kreative værksteder a la Klaverfabrikken, men rettet mod de yngre målgrupper. Man kunne også forestille sig en lettere café- / restaurationsdrift, som de unge også kunne tage aktivt del i, i en selvstyrende drift.

Selve Posen er der ikke behov for at gøre så voldsomt meget ved, bortset fra at det er et stort ønske at få indrettet en permanent friluftsscene i området, gerne kombineret med nogle flytbare skulpturelt prægede overdækningsmuligheder, som kunne gøre stedet endnu mere attraktivt som samlings- og spillested.

I den kommende udvikling bør man være meget opmærksom på, at der ikke åbnes for nybyggeri tæt på Posen, som kan forstærke konflikter, som reelt vil umuliggøre en fortsat brug af området.

Stedet kan være med til at understrege, at der sker meget i Hillerød. Der savnes et identitetsskabende, samlende sted i forhold til de i dag meget spredte og ofte 'usynlige' aktiviteter rundt omkring i byen.

Dyrskuepladsen er også et attraktivt aktivitetssted om sommeren. Det ligger bedre beskyttet for vind end fx Posen og Torvet, men er ikke så velplaceret som Posen.

Værtshusbevillingerne i området bør også vurderes. Kvalitet bør fremmes. Steder, som bare øger belastningen med drikkeri i området, bør

undgås. Også banker, forsikringselskaber o.l. bør der være begrænsede muligheder for i strøggaden.

De kommende års udvikling bør ikke kun fokusere på byggeri. Netop Slotsgadeområdet vil nødvendiggøre en diskussion om, hvordan man kan fastholde levende aktiviteter i området og bevare nogle af de karaktertræk, de ældste bebyggelsesstrukturer i Hillerød repræsenterer. Der er næppe behov for større, nye nedrivninger.

Også Torvet bør komme i fokus i den videre planlægning. Der er blevet gennemført en smuk fornyelse af pladsen, men der savnes mere liv. Hvis det var muligt at finde andre anvendelser af den gamle biograf (HTH), kunne det være spændende. Huset er blevet smukt istandsat af HTH, men en mere levende og udadvendt aktivitet kunne være et stort ønske. Der bør være mere fokus på at skabe liv på Torvet, som tidligere havde en stærkere placering i byen. Måske kan der hentes inspiration fra det aktive og levende marked, som stadig eksisterer i Helsingør. Selvom Torvet med sin store hældning er vanskeligt at udnytte, viser det tidligere grønttorv, der engang fungerede i Hillerød, at det kan lade sig gøre på dette sted.

Koncentrat af samtale m. Jens Henrik Høyer Olsen, ejer af Slotsgade 14

Ejendommen har to ejere. JHHO har indtil 1.1. drevet boghandelen i stueetagen, og bor selv i forhuset. Der er ingen aktuelle planer om at udnytte evt. yderligere byggemuligheder på ejendommen, men muligheden overvejes. Interessen vil være at bygge lavt ud mod søen. Den vigtigste baggrund herfor er, at boligerne oppe i huset meget gerne må bevare den enestående udsigt ud over søen. Ejendommen vil kunne fortsætte med butik i stueetagen, erhverv på 1. sal og boliger i den øvre del af forhuset og sidehuset og ud mod Slotssøen.

Ejendommen har et begrænset antal parkeringspladser i gården og 10 disponible pladser, som har adgang fra Murer-Tonnys Stræde. Ejendommen åbner ikke for kundeparkering på parkeringsarealet, fordi denne del af Slotsgade kun er adgangsmulighed for beboere og erhverv.

Tilkørslen igennem gågaden fungerer ikke uden problemer. Det handler ikke kun om kørsel i den tætte fodgængertrafik, men i de livlige aften- og nattetimer fredag og lørdag kan være decideret utrygt og ubehageligt at skulle køre gennem gaden.

Det kunne være en stor kvalitet at overveje, om der kan etableres en sivegade bagom bebyggelsen langs Slotssøen. Sidegaden kunne evt. etableres ensrettet med indkørsel over Torvet og en udkørsel til Slotsgade igen ved Fisketorvet. Sivegaden kan udvikles som en ensrettet gade og give en mere attraktiv parkeringsadgang for områdets beboere og virksomheder. Det er ikke realistisk at åbne for gæsteparkering. Det vil skabe alt for meget uvedkommende trafik i området.

Ejendommens gårde er opdelt af en tværbygning. Hvis der skal gennemføres en udbygning og der kan åbnes for en sivegade langs søen, vil det være ønskeligt at nedrive tværbygningen for at skabe sammenhæng i gårdene.

Den nuværende have bruges af alle ejendommens beboere, men den bruges ikke specielt meget. De kommende planer bør derfor åbne for en større udstrækning af bebyggelsen, men med respekt for at der langs søen udvikles et bredt og attraktivt promenadestrøg.

Denne ejendom er pga. naboskabet til Murer-Tonnys Stræde ikke nødvendigvis attraktiv at åbne med gennemgange, men man bør også være opmærksom på, at det livlige natteliv er et problem i gårdene. Ejendommens gård var tidligere altid åben, men drikkeri og tisseri gør det nu nødvendigt, at der lukkes om aftenen og om natten.

Der har ikke hidtil været noget større samarbejde inden for karreens område, men en idé om udvikling af en sivegade vil stille krav herom. Hvis en sådan gade bliver gennemført, kan det også blive af betydning for udviklingen af Slotsgade, som får væsentligt færre biler og kan blive yderligere kvalitetsudviklet som et attraktivt fodgængerstrøg.

Livet i bymidten er i perioder for meget præget af fulde folk og vilde unge. Oplever ikke, at det er de almindelige værtshuse, der er det største problem, men problemerne kommer fra de store diskoteker. Blan-

dingen af beboelse og erhverv i området bør fastholdes. Det er godt med mange fastboende i området.

Turismen i byen synes at ændre karakter. Hvor slottet tidligere var dominerende og gæsterne hertil næsten ikke kom i selve byen, virker det som om der kommer flere individuelle gæster, for hvem byen også er af interesse. Færgen opleves som et fint tilbud, og det spændende var, at etableringen af stien langs Slotssøen ikke reducerede passagertallet på den lille færge. Tværtimod blev færgen synliggjort og bruges nu af flere. Det er tydeligvis vigtigt at arbejde for, at området skaber flere 'historier', som synliggør byens kvaliteter, som skaber et positivt image, som både øger de lokales og gæsters / turisters brug af byen.

Koncentrat af samtale med Kirsten Rasmussen, Seniorrådet

Stien rundt om slotssøen er et fint initiativ, som har udviklet sig til en succes – rigtig mange bruger stien. Her promenerer man både som gæst og som beboer i byen. Det er dejligt at se hvor mange forskellige, der bruger stien dagen igennem, børneinstitutioner, dagplejemødre, ældre, unge, til søndagsturen med familien osv.

Stien har også været med til at tydeliggøre, at 'bagsiden' af Slotsgade bør komme til diskussion nu.

Hovedanvendelsen i området bør åbne for nye boliger. Der er en stor interesse for at komme bo centralt i byen, også blandt ældre, tæt på butikker, kulturinstitutioner, service mv. De ydre rammer for et byggeri skal diskuteres, men bør respektere den enestående helhed. Der må ikke bygges for højt ned mod selve søen, bebyggelsen skal aftrappes, der må gerne indgå terrasser mv., men der skal bevares et grønt bælte ned mod søen. Den nye bebyggelse må meget gerne være med til at forskønne de 'grimme' bagsider. Husene må gerne fremstå moderne og spændende.

Der er mange muligheder for at åbne for et attraktivt boligbyggeri i området. Grundlæggende bør det være et blandet byggeri på den måde, at det åbner for flere ejerformer – ejerboliger, andelsboliger og udlejning. Den bynære placering er som nævnt attraktiv for de ældre, som flytter fra det store parcelhus. Det peger på, at området – i hvert fald for denne målgruppe – ikke må bebygges med for små boliger. Der skal være plads til både enlige og par, dvs. boligstørrelse fra 70 – 100 m². Det er også et sted, hvor man bør overveje at fortsætte de gode erfaringer, der er gjort med at åbne for forskellige former for bofællesskaber – seniorboliger o.l. – dvs. bebyggelser med fælleslokaler og indrettet med bomuligheder, som virkelig åbner for at man bliver længst muligt i eget hjem. Kan dog blive bekymret for, om boligerne her kan blive meget dyre.

Området bør dog åbne for, at stedet kan appellere til stort set alle aldersgrupper, og et blandet miljø kan blive af stor kvalitet.

Ud over at den nye bebyggelse skal udformes, så den tilpasser sig stedet og bliver adgangs- og parkeringsforholdene givetvis også en udfordring. Parkeringsområder mv. må ikke dominere miljøet.

Ved udformningen af bebyggelsen er det udover tilpasningen højdemæssigt til det enestående område også vigtigt at bygge videre på mange passagemuligheder og smøger, der kan skabe forbindelse imellem Slotsgade og søpromenaden.

Et andet vigtigt spørgsmål er at skabe et levende sted i byen. Grundlæggende er det næppe detailhandel, der er behov for, og der er heller ikke behov for flere grønne områder. Der er også pladser og byrum i tilknytning til området. Det vigtige er derfor at trække liv og begivenheder både til hverdag og fest til området. Cafeer og restauranter kan være oplagte, men er givetvis svært, fordi byen stort set er helt død om søndagen – der er få i gaderne.

Der kan gøres en særlig indsats for at trække fest og begivenheder til området. Det kan fortsætte de initiativer, der allerede er i gang knyttet til Sankt Hans og en renæssancefestival, sidste skoledag mv. Men der skal være mere styr på, hvad der sker for at undgå det svineri, der desværre også følger med.

Som kulturlivet i disse år udvikler sig i byen, er der fokus omkring Slotsarkaderne med Støberihallen, området omkring biblioteket og Frederiksborg Hallen. Men det er dog spændende at se, at Slotssøområdet alligevel er ved at udvikle sig med nogle specielle traditioner. Bådarten er succesrig og bringer mange turister og lokale rundt i området. Der er ved at udvikle sig et hyggeligt spillested med jazz om lørdagen ved torvet.

Endelig bør man nok være opmærksom på, at værtshusmiljøet i den nordlige del af Slotsgade ikke er noget godt naboskab for området, som trækker meget hærværk og uro ned i området i nattetimerne.

Koncentrat af samtale med Ole Mortensen, Handels- og turistchef (med supplerende bemærkninger fra B.O. Jørgensen)

Der kan peges på flere indsatsområder i Slotssøkarreen - i forhold til turisme, handelsliv og lokalbefolkning. Først og fremmest er der behov for en åben og mere venlig fremtoning mod søen, som i dag er præget af uattraktive baghaver og bagsider uden særlige kvaliteter. Området er også præget af, at den nordlige del af Slotsgade nord for Møllestræde ikke hører til den livlige del af gågaden – her ebber bymidten bogstaveligt talt ud.

Brugen af området i dag rummer en række lejlighedsvis aktiviteter, der måske kan udvikle sig mere perspektivrigt, fx renæssancefestivalen som bruger 'Posen' og Torvet. Der er torvedage på det store torv, men de er ikke specielt attraktive. Det er i det hele taget som om denne plads er svær at bruge, måske er den for vindomsust, måske på grund af hældningen, selvom udsigten mod søen og slottet er fantastisk. 'Bagsiden' mod søen giver, selvom der er ført sti igennem området, den uheldige virkning, at stedet bliver samlingspunkt for mindre attraktive aktiviteter, specielt omkring 'Posen'.

Set i forhold til turismen er slottet hovedattraktionen i Hillerød. Besøgstallet er ca. 200.000 om året. Efter Prins Joakim og Prinsesse Alexandras bryllup steg besøgstallet til ca. 240.000. Omkring 80 % af gæsterne er udenlandske og kommer for 60 – 70 %'s vedkommende med bus med slotsturen i Nordsjælland som mål. De bliver svære at få trukket ind som en aktør i forhold til Slotssøkarreen. Men det er interessant, at al busparkeringen foregår på parkeringspladsen ved Slangerupgade. Det betyder, at turisterne rent faktisk passerer langs kanten af bymidteområdet. Måske burde man i langt højere grad tænke på at kvalitetsudvikle denne del med netop det sigte at skabe et attraktivt billede af 'indgangen' til byen for fodgængertrafikken imellem bus og slot.

De gæster, der kommer med egen bil, er der større sandsynlighed for at trække ind i bymiljøet. Her er en af de små udfordringer, at parkering ved den nordvestlige indgang til slottet er gratis, mens de øvrige er betalingsparkeringer. Det betyder, at mange af gæsterne parkerer et sted, hvor besøg i bymidten ikke falder lige for. For turisterne vil det givet være en kvalitet, at der udvikles større attraktionsværdier i bykanten imod søen og slottet i form af et sammenhængende, attraktivt strøg langs søen og en opbygning af cafémiljøer og gerne mere kunsthåndværk ned mod søen og begivenheder.

Der bør være åbenhed for, at der kan lægges op til en tættere bebyggelse i fronten ned mod søen. Umiddelbart betragtet rummer karreerne næppe de store bevaringsværdier, men der er dog enkelte huse, der bør passes på, ligesom der også er gårdmiljøer, som kan udvikles med en større attraktionsværdi.

Der har tidligere været planer om et hotel af høj kvalitet ved Fisketorvet, delvis som en erstatning / fornyelse af en eksisterende hjørnebygning. Der er ikke aktuelle planer, og for øjeblikket er hotellet ved Milnersvej ved at blive udbygget, og der er ikke kendskab til interesse for yderligere hoteludbygning. Der er næppe tvivl om, at et kvalitetshotel i bymidten kunne blive en attraktion for området og for byen.

Som en kvalitet både for besøgende dagturister, erhvervslivet og for lokalbefolkningen er det vigtigt at få udviklet et mere attraktivt café- og restaurationsmiljø, hvor strøget og bebyggelsen omkring Slotsgade kan være et vigtigt aktiv. Byen har i den senere tid fået flere restauranter af kvalitet, og specielt hvis der også kan kombineres udeserveringsarealer er der næppe tvivl om, at Slotssøkarreen kan få flere til at etablere sig her.

Mere rettet mod lokalbefolkningen, men også med en attraktion for turismen er der andre overvejelser, der kunne indgå i området. På torvet fungerer der et mindre marked, men det er ikke særligt stort. Det bør overvejes, om man med svenske inspirationskilder skulle prøve at udvikle en lille markedshal, fx i tilknytning til Fisketorvet. Slotssøkarreens afslutning imod nord, grænsen ned mod søen med trapper, broer mv. bør også fremstå i en højere kvalitet og med bedre opholdsmuligheder.

Slotssøen er genstand for et omfattende miljøprojekt, men der er badeforbud i dag, selvom en badebro / et friluftsbad i området kunne være fint. Om det ligger bedst her eller om det skal ligge sammen med byens svømmehal skal selvfølgelig overvejes. Fronten mod søen kunne også indrettes til de begivenheder, der forsøges udviklet i byen. Selvom konkurrencen blandt byerne efterhånden er hård, er initiativer, der kan skabe fest og stemning i byen, vigtige, fx rideopvisninger, dragefestival mv.

Set i forhold til byens detailhandel trækker udviklingen for øjeblikket mod syd og vest i bykernen. Den nordlige del af Slotssøkarreen er i dag præget af en oprindelig ejendomsstruktur med små og for moderne butikker lidet attraktive butiksfaciliteter. Det bør derfor indgå i overvejelserne, hvordan områdets butiksmæssige udvikling skal være, og om de i højere grad kan aktiveres som en butiksmæssigt dynamisk del af bymidten. I denne forbindelse er det specielt den nordvestlige del af Slotsgade og den store parkeringsplads ved Slingerupgade, som kan rumme ressourcer for en større, moderne udvikling med indretning af parkering i konstruktion og en større nybebyggelse. Generelt gælder det, at den blandede anvendelse i området bør fastholdes, så der er butikker eller andre publikumsrettede funktioner i stueetagerne, og at der udvikles en stor andel af boliger i området.

Koncentrat af samtale med slots- og havechef Ole H. Stattau, Slots- og Ejendomsstyrelsen

På Frederiksborg Slot og i parken er der gennem årene gennemført en række omfattende istandsættelser og retableringer. Der vil fortsat blive et højt aktivitetsniveau præget af, at der inden for de kommende 10 år skal gennemføres betydelige istandsættelser af bygningsanlæggene, hvor bl.a. sandstensskulpturer mv. skal fornyes.

Andre planer er at retablere den oprindelige fontæne i slotssøen, og i slotshaven er der overvejelser om at genskabe det store orangeri nord for søen.

Slots- og Ejendomsstyrelsen ser meget gerne en fortsat udvikling af slotsområdet og dets samspil med byen både for at skabe et aktivitets- og oplevelsessted for byens borgere og for de mange forskellige turister, der kommer i området. Som udgangspunkt er en kvalitativ udvikling af stien rundt langs søen overordentlig vigtig. Initiativet til Slotsøstien var godt, og den bruges meget.

Det er ønskeligt fortsat at udvikle stien, bl.a. at få bredderne langs søen vurderet for at arbejde for et naturindhold og et rekreativt indhold. Mange steder er søbredderne stærkt forfaldne, og en opretning bør foregå. Bl.a. har forløbet langs Slotssøkarreen en stor betydning. Det er også her, der er et markant forfald. Man kan forestille sig forskellige løsninger, hvor naturelementet kombineres med forskellige former for faste 'kanter', trækonstruktioner o.l. Endelig kan der måske også arbejdes med soppemuligheder i lyset af den langsomt forbedrede vandkvalitet i søen.

For Slots- og Ejendomsstyrelsen er det vigtigt, at der hele tiden sikres en balance af udviklingsmulighederne i og omkring slottet, som meget gerne må bruges, men som ikke må føre til aktiviteter, som forringer stedets helt særlige karakter og fortælleverdi.

Selvom det ligger uden for Slots- og Ejendomsstyrelsens direkte indflydelsesområde, er byens front imod søen overordentlig vigtig. Her er det kulturhistoriske synspunkt at fastholde byens særlige struktur ned mod vandet. Det betyder, at nye bebyggelser kun bør gennemføres med begrænsede højder. Havekarakteren ned mod søen må meget gerne udvikles, og der bør også bevidst arbejdes med den nuværende beplantning for at iscenesætte de mange udsigtsmuligheder mod slottet. En diskussion, der har været i de senere år om udvikling af aktiviteter - udendørs scene inde på selve slotsområdet - er et eksempel på et anlæg, som let forringer fortælleverdien af selve slottet. Det bør i stedet overvejes at udnytte nogle af de grønne områder neden for Slotssøkarreen. Her vil den spektakulære udsigt imod slottet kunne blive en helt særlig kvalitet for en friluftscene.

Der er heller ingen tvivl om, at stien langs søen sammen med andre passagemuligheder i byen kunne udnyttes mere i den daglige markedsføring. Her tænkes specielt på de individuelle turister, som besøger Hillerød med tog, hvor en særlig 'slotsrute' igennem byen med skiltning og markering af særlige interesseområder kunne blive en stor kvalitet.

Brugen af søen bør respektere både det rekreative og det naturmæssige element. Den nuværende båd rute er fin. De arrangementer, der bruger søen, er også gode aktiviteter. Skulle der blive interesse for at genetablere tidligere tiders bådudlejning i området, vil dette også være en mulighed. Intensitet og bådtyper mv. skal dog respektere beskyttelsesinteresserne generelt og de helt særlige beskyttelsesinteresser, der er i de sårbare miljøer (fx vest for slottet).

Frederiksborgmuseet bruger store dele af selve slottet, men der er i Slots- og Ejendomsstyrelsen overvejelser om udvikling af områderne ind mod byen. Her kunne der med inspiration i de udviklingsplaner, som pågår på andre slotte - fx Kronborg - overvejes indpasset forskellige aktiviteter, gerne med et erhvervspræget og et fritidspræget indhold, som både turister og lokale kan bruge. En inspiration kan fx være det lokale by- / frilandsmuseum, som Helsingborg by har udviklet igennem årene på Frederiksdal. Det har fine kombinationer af arbejdende værksteder, erhvervsaktiviteter, museumsudstillinger, haver mv. Der er også potentialer i en genudnyttelse af de oprindelige staldanlæg, evt. kombineret med udvikling af et stutteri baseret på den oprindelige frederiksborghest, droschekørsel i den store slotspark mv.

Havefestivalen ser også ud til at lykkes som en fast tilbagevendende aktivitet.

Slotsgades front imod slottet er allerede beskrevet, men tilsvarende bør der igangsættes en planlægning og en kvalitetsudvikling af forløbet fra krydset ved Slangstrupgade og Frederiksværkgade. Her trænger bredderne til en udvikling, og promenademulighederne kan ligeledes forbedres. En reduceret trafikbelastning kan blive en stor kvalitet for slottet. Promenader og opholdsmuligheder i bykanten imod slottet kan få en helt anden kvalitet, hvor det nuværende 'trafikhjørne' ændres, så det får pladskaraktter og får mulighed for aktiviteter, som retter sig mod by og slot. Dette sted vil synliggøre aktiviteterne. Som inspiration kan nævnes, at Slots- og Ejendomsstyrelsen for nogle slotte har gennemført uderumsanalyser for at støtte en kvalitetspræget udvikling af de rekreative områder ved slotsanlæggene.

Koncentrat af samtale med Phillipp N. Quedens, Andelsboligforeningen Bankbygningen, Torvet 2

Ejendommen rummer forskellige anvendelser - erhverv, butikker mv. i stueetagen, enkelte erhvervslejemål på 1. sal og resten er boliger. Ejendommen udnytter rummeligheden inden for den gældende planlægning fuldt ud.

Bebyggelse ud mod søen bør ikke være højere end 2 etager. Der er attraktive lejligheder i forhusene, og beboerne værdsætter udsigten. Udsigtsbegrænsende nye bebyggelser bør derfor kun placeres ud for erhvervs- og kontorlejemålene, og de fremtidige anvendelser bør især fokusere på boliger. Hvilken arkitektonisk karakter, de kommende bebyggelser skal have, er et åbent spørgsmål, men det renæssanceinspirede byggeri Slotsarkaderne er stadig værd at fremhæve.

De eksisterende boliger i området har for en stor dels vedkommende dårlige adgangsforhold for handicappede. Boligerne vil være interessante for unge og midaldrende, men ikke ældre som vil stille krav om elevator. At området i så høj grad bliver præget af de erhvervsaktive aldersgrupper vil stille krav om gode parkeringsforhold.

Andelsboligforeningen kan konstatere, at biladgangen via gågaden ikke opfattes som noget problem - den fungerer godt. En biltrafik langs søen vil være synd for kvaliteten af promenaden.

Butikker og kontorer bør begrænses til bebyggelserne ind mod Slots-gade og til sidebebyggelser i gårdene, men der kan godt trækkes liv ind i gårdene.

Man skal i øvrigt være opmærksom på, at der i Hillerød må forventes at blive en større efterspørgsel på kontorlokaler til fx advokatvirksomhed i forbindelse med de strukturforandringer, der bliver i retskredsene.

Den nordre og søndre del af Slotsgade har forskelligt liv. Den nordlige del er den fredelige og bør også fastholdes og udvikles som sådan med det fine naboskab til slottet som den store attraktion. Måske kan Mølle-gadetorvet udvikles som et mere attraktivt torvemiljø, men fokus på torveudvikling i Hillerød bør helt klart ligge på 'Torvet'. Der bør gennemføres en mere aktiv indsats for at få aktiviteter på Torvet og få markedsført og reguleret den videre udvikling. Den nuværende række af studepladser langs fodgængerpassagen på tværs af Torvet bør udbygges med inspiration i tidligere tiders mere intensive markedsliv.

Det bør også overvejes, om der uden at ødelægge udsigtskvaliteter og byrumskvaliteter kan arbejdes med mere eller mindre permanente overdækninger med en let karakter, som man ser det i en række nord-europæiske byer.

Den skrå plads behøver ikke at være noget problem. Det viser tidligere erfaringer fra dengang pladsen blev brugt mere intensivt. Det kunne også være ønskeligt, at den tidligere meget attraktive restaurationshave, der lå ned mod søen neden for det tidligere Hotel Leidersdorf, kunne genskabes og være med til igen at trække liv til området. Men som nævnt skal der sandsynligvis gøres en helt særlig indsats og skabes en

særlig organisation, der kan påtage sig at udvikle og drive aktiviteterne på pladsen.

For Torvet 2 vil en ny bebyggelse mod søen kunne åbne for en kvalitetsudvikling af gården. Med inspiration fra den tidligere margarinefabrik, der har ligget på arealerne ned mod søen, kan der sandsynligvis etableres en parkeringskælder i forbindelse med et nyt byggeri mod søen og i kombination med denne et mere attraktivt gårdmiljø.

Koncentrat af samtale med Nazim Irkin, Restaurant Babylon

Restauranten oplever, at den nordlige del af Slotsgade ikke i tilstrækkelig grad har en aktivitet og fokus i byens hverdag, som stedet kunne berettigt til. Konsekvensen er, at der ikke er den omsætning, som restauranten kunne håbe på. Der mangler noget, der kan holde på folk i området, hvad enten det er lokale eller turister.

Problemet er især mærkbart uden for butikernes åbningstider, hvor gaden dør fuldstændigt.

Restauranten har udeservering med et stort antal pladser, som er vel-fungerende. De ligger både på østsiden og nordsiden af bygningen. Der er sol, og det er attraktivt at sidde her, men lidt problemer med læ for vinden er der dog.

Den nordlige del af Slotsgade har udviklingsmuligheder. Ud over at prøve at få mere af gågadelivet trukket op i denne del af byen er det også her, hvor rigtig mange turister passerer forbi, i kanten af bykernen.

Turisterne er svære at få fat i, fordi tidsplanen på den typiske nordsjællandske busrundtur er knap, men restauranten har dog fået arrangementer, hvor de skal servere for de forbipasserende gæster. De private gæster, som selv kører, er det nemmere at trække ind.

Mange gæster efterspørger lys på slottet. Den nordlige del af Slotsgade ville være fin, hvis den kunne udvikles til gågade. Områdets afslutning ned mod søbredden er reguleret pænt, men bruges ikke nok. Her bør der igangsættes en idéudvikling af, hvad der kan tilføre området mere liv i byens hverdag. De nuværende bænkepladser og skråningen ned mod søen er ikke attraktive. Andre steder rundt om slotssøen har der udviklet sig steder, hvor folk tilsyneladende kan lide at blive og opholde sig – fx ved bakken ved den nordlige del af søen. Spørgsmålet er hvad der skal gøres ud for Slotsgade. Ud over den kvalitet, en gågade på dette sted vil give, kan der måske også peges på en opstillingsmulighed for salgsboder, som også kan skabe mere aktivitet.

Restauranten, som i dag primært henvender sig til det lokale opland, vil meget gerne se en udvikling, hvor flere af byens gæster får lyst til at stoppe op. Det er miljøet på stedet, der skal hjælpe til dette.

Synspunkterne på området i øvrigt er, at der også bør ske en udvikling af detailhandel og boliger. Det er vigtigt, at forretningsmiljøet fortsat kan trives og vokse, og der er bekymring for, hvordan det nye center, der er under opførelse, vil påvirke den nordlige del af Slotsgade. Der kan ikke peges på konkrete initiativer, men et incitament til at der også i denne del af Slotsgade er attraktivt at drive forretning er vigtigt. I balancen imellem hvordan de øvrige dele af området skal bruges – boliger eller kontor – er restaurantens iagttagelse, at boliger er langt at foretrække. Det er i hvert fald dem, der skaber omsætning i restauranten, det gør erhvervsvirksomhederne ikke.

P-plads tilgængeligheden er også vigtig. Gågaden vil være rar at have. Det kræver en særlig indsats for, hvordan bebyggelsen ned mod søen skal vejbetjenes, og tilgængeligheden fra P-pladsen ved Slingerupgade skal også vurderes. Man skal i øvrigt passe på i den videre udvikling,

hvordan man indretter parkeringen. Spørgsmålet er, om parkeringskældre og lukkede konstruktioner vil fungere trygt og sikkert. Der skal også sikres plads til det meget store antal busser, som bringer gæster til slottet. Ofte er der på samme tid 15-20 busser, og rykkes de længere væk fra bymidten, mister man fuldstændig kontakten med dette klientel.

De butikker, man kunne håbe udvikler sig i den nordlige del af Slotsgade, kunne have fokus på specialbutikker – både store og små, som kunne gøre stedet forretningsmæssigt spændende og trække folk til området. Det ville også være interessant, om byens kulturbegivenheder kunne få mere fokus på dette 'sted' med begivenheder, musikliv, underholdning osv., fordi det er et mødested mellem mange aktiviteter.

Hvis det ikke er muligt at etablere en permanent lukning af den nordlige del af Slotsgade, ville det være fint om man kunne tilrettelægge et indkørselssystem, så man i hvert fald lejlighedsvis i forbindelse med begivenheder kunne lukke den nordligste del.

Opgaven koncentrerer sig om Slotsgade, men der er næppe tvivl om, at man også bør kigge over på den anden side af Slangstrupsgade og se på, hvordan den sidste del af byens front mod vandet kunne udvikle sig som et større aktiv. Her stopper byen i dag, men en sammenhængende og mere livlig bygningsfront og promenade vil også gavne udviklingen i Slotsgade.

Koncentrat af samtale med Rikke Hagen, Hagenglas

Hagenglas drives som et arbejdende værksted og galleri. Virksomheden ligger i en tidligere pavillonbygning til en restaurant. Virksomheden har primært fokus på en glasproduktion til salg en række forskellige steder i landet. Der er et vist salg fra værkstedet ved Slotsgade.

Virksomheden ligger et godt og synligt sted, men ikke desto mindre også med en placering som rummer nogle udfordringer. Tidligere var det svært at trække folk ned til værkstedet, som jo ikke har selvstændig facade mod Slotsgade. Haven og parkeringsarealet op mod Slotsgade er ikke attraktivt nok til at synliggøre virksomheden. Søstiens etablering oplevede virksomheden som en kvalitet, som pludselig trak flere mennesker til, fordi flere nu kom tæt på.

Hagenglas vil være interesseret i en udvikling af bymiljøet på stedet og ser bestemt store potentialer for en fortsat udvikling, som virksomheden også kan få fornøjelse af. Lokalt handler det for virksomheden om, at det foranliggende parkeringsareal op mod Slotsgade og serverings- og havearealet til at fremstå mere attraktivt, indbydende og udadvendt. Virksomheden har selv etablere ten belysning igennem haven, men den ringe udformning først af parkeringsarealet med tilfældig ligusterhæk, som helt skjuler for indblik, og så en serveringshave der om sommeren ikke har en specielt attraktiv fremtoning er en barriere.

Området ved indgangen til slottet har et stort potentiale for en fortsat udvikling. Gæsterne, der kommer indenfor, er mange forskellige. De travle buspassagerer er det under alle omstændigheder svært at få indenfor, men strøgkunderne - hvad enten det er lokale gæster ude fra Hillerøds opland eller 'rigtige' turister - vil det med en kvalitetspræget udvikling være muligt at trække indenfor. Selvom en del af de arealer, hvor det er muligt at skabe en kvalitetspræget udvikling af privatejet, er der ingen tvivl om, at kommunen både bør ses som en aktiv part, og kommunen skal være med til at inspirere at udvikle kvalitetsprægede byrum. Inspirationskilderne er lette at finde - også i danske byer. Eksempler er fx Kolding og Århus, som begge med gode resultater inden for de senere år har skabt attraktive bymiljøer ikke blot i gågaderne, men i stræder, gårde, bagsider og langs søer og vandløb. Fx er Kolding kommet meget langt med at udvikle søfronten ned mod deres slotssø som et meget attraktivt område. Der skal skabes færdselsmuligheder og opholdsmuligheder af høj kvalitet. Der må gøres en indsats over for at kvalitetsudvikle bagsiden mod slotssøen, så hegn og beplantninger får en højere kvalitet. Belysningsintensiteten skal også øges, og der må fra kommunens side stilles kvalitetskrav til det gadeinventar, som også de private aktører bruger på udeserveringsarealer. Parasoller, møblementer, skiltning mv. skal signalere kvalitet i området.

Det kan ses som en mulighed at trække flere kunstnere til området. Man skal imidlertid være opmærksom på at det er svært at skabe det nødvendige eksistensgrundlag, men andre byer har haft held med at fremme 'kolonidannelser' af kunstnere. Det ses både i Kolding og i Ebeltoft, og selvom det de to steder er bygget på nogle specielle forudsætninger - kunsthåndværkerskole, glasmuseum mv. - bør det tages op, om der er udviklingsmuligheder, der kan fremme en kvalitetspræget udvikling i Hillerød. En ambitiøs indsats med anvendelse af kunstnerisk udsmykning, aktivitetssteder, museer og andet bør tages op. Hovedbud-

skabet er, at en videre udvikling af området ikke kun vil forholde sig afventende til hvad de enkelte private grundejere måtte ønske at sætte i gang. Det er vigtigt, at kommunen påtager sig en rolle og er med til at sætte kvalitetsmål på udviklingen i området og selv på kommunale områder går i spidsen. Det gælder bl.a. den samlede udvikling af hele søfronten, som på bysiden bør udvikles, tidligere nævnt hegn og belysning, men belægninger, beplantning, opholdsarealer som skaber flere indbydende steder at være, bør tages op i den kommunale planlægning. Inspiration kan også hentes i nabobyen Fredensborg, som med stor konsekvens over en årrække har udviklet sine veje, gågader, grønne områder med en helt særlig kvalitet, som på en fin måde spiller sammen med miljøet omkring Fredensborg Slot.

Det understreges, at den triste bagside af byen med de rigtige signaler kan trække nye initiativer til - hvis nogen viser vejen. Bl.a. har der været henvendelser om en langt mere kvalitetspræget udvikling af et spisested i haveområdet foran glasværket - et af de få steder i byen hvor der virkelig kunne være et potentiale for at skabe et spisested, som kunne trække et kvalitetsbevidst klientel til byens aftenliv.

Synspunkterne på den øvrige del af Slotsgade kan beskrives forholdsvis enkelt. Området må ikke forsvinde i kedsomhed, hvor store butikker og miljømæssigt tomme servicevirksomheder får lov at dominere. Bylivet skal bygge på mange flere fundamenter. Derfor er det fortsatte kommunale initiativ af største vigtighed.

Koncentrat af samtale med Vinnie Carass, formand for Handicaprådet

Generelt er Handicaprådets interesse at udvikle tilgængeligheden for alle typer af handicappede - bevægelseshandicappede, blinde mv.

Bymidten har en vigtig placering i en handicappets verden, her sker der mange ting, og dele af bymidten har gennem årene fået gode oplevelsesmuligheder, som de handicappede også sætter meget pris på.

Som udgangspunkt har Hillerød mange udfordringer for handicappede. De ældre bebyggelser er ikke alle steder indrettet handicapegnet, og de store højdevariationer, som der flere steder er i byen, er en svær udfordring.

Slotsarkaderne har skabt et rigtig attraktivt sted for de handicappede. Her er det let at komme omkring, og der er gode og velbeliggende handicapparkeringspladser, som imidlertid ofte er optaget. Det indendørs miljø er rart at opholde sig i.

Området ved Slotssøen kan givet få en vigtig rolle i en bymidte, der er attraktiv for de handicappede. Som det er i dag, er stedet ikke i sig selv specielt attraktivt, bortset fra det smukke landskabsforløb langs søen. Det kunne være et stort ønske at udvikle et centralt samlingssted i bymidten, som kunne fungere som et medborgerhus / borgerbutik med en række forskellige anvendelser. Om det er her eller et andet sted centralt i bymidten er åbent. Som forening oplever Handicaprådet, at det er en udfordring at finde egnede og velbeliggende lokaler som udgangspunkt for forskellige aktiviteter. Der er brug for et hus med mødelokaler af forskellig størrelse, arkiv og depotrum, og gerne lokaler som så kan anvendes til større eller mindre forsamlinger og begivenheder.

Et sådan hus bør nødvendigvis ligge centralt i bykernen. De funktioner / bygninger af lignende art, som allerede findes i bykernen - fx bibliotek mv., er ikke rigtig egnede til de ønskede formål.

Hvor mange handicappede, der er i Hillerød, har foreningen ikke oplysninger om, men det burde synliggøres, så man fik bedre muligheder for en dialog om, hvad der rent faktisk skal til.

Der er mange udfordringer i det centrale Hillerød, som bør tages op, og som også kan indgå i overvejelserne om Slotsgades udvikling. Torvet er smukt, men vanskeligt at bruge for de handicappede, og flere af handicappladserne ligger på for skrånende terræn. Den rige anvendelse af brostensbelægninger er også en udfordring. Der mangler 'baner', hvor de handicappede og gangbesværede lettere kan færdes.

Ønsket om at skabe et samlingssted, som også de handicappede kan bruge, må ikke opfattes sådan, at der skal etableres et 'center' for dem. Tværtimod er det en kvalitet, at man kommer rundt og bruger byen, så samtænkning af forskellige funktioner skal først og fremmest være en inspiration.

Mulige andre centrale funktioner i bymidten, der også peges på, er udvikling af en borgerbutik med rådgivning mv. af kommunale medarbejdere. Et andet stort problem, som også kunne ønskes løst i bymidten, er

at få skabt et moderne og let tilgængeligt lægehus. Det er et reelt problem, at stort set alle former for privat lægebehandling sker med udgangspunkt i ejendomme, som er utilgængelige for handicappede - enten fordi det ligger i høje stueetager eller på 1. sal, eller i ejendomme hvor der ikke er elevator.

For de handicappede er der i øvrigt ikke nogen forskel på - i forhold til andre mennesker - hvad de vil bruge byen til. De vil bruge den som alle andre og vil gerne klare så meget som muligt selv uden hjælp - døre, ramper, ind- og udstigning af biler osv.

Byen har et opblomstrende kulturliv, hvor mange gerne vil deltage. I Slotssøkarreen bør der skabes endnu et spillested i byen, som der synes at være behov for. Det kan evt. kombineres med andre aktiviteter - et spillested som giver mulighed for mange forskellige kan leje sig ind med aktiviteter. Det skal også have mulighed for at åbne for aftenaktiviteter, hvad der synes at knibe på det nuværende bibliotek.

Torvet må også gerne gøres mere attraktivt. Her er det især den nederste, flade del, som kunne være et attraktivt sted set med de handicappedes øjne. Endelig kunne det være en drøm, at den lille færgefart på søen også havde mulighed for, at kørestolsbrugere kunne komme ombord.